

Како читати
и проучавати
Свето писмо

Дарил Вилис

**Како читати
и проучавати
Свето писмо**

Како читати и проучавати Свето писмо

Наслов оригинала:

How to Read and Study the Bible

by Darryl Willis

За издавача: Драшко Ђеновић

Уредник: Бранко Бјелајац

Преводаца: Драшко Ђеновић

Лектор: Љиљана Дукић

Коректор: Биљана Долић

Техничка припрема: Тамика Рубински

Штампа: EuroDream, Нова Пазова

© 2022 Eastern European Mission

Perfektastrasse 55/1

1230 Vienna, Austria

Ова брошура је поклон Источноевропске мисије
(Eastern European Mission) захваљујући даровима
верника широм света.

Ова брошура није на продају.

www.eemeurope.org

SBTR5.HTSB

Увод

Прелепа и компликована књига

Већ више од две хиљаде година Свето писмо или Библија доноси утеху, мир, изазов и смисао милионима људи. Чак и данас, речи Светог писма настављају да имају утицај јер се широм света објављују на друштвеним мрежама, цитирају у новинама, проповедају их јавне личности, све како би охрабриле људе који се суочавају са проблемима и пружице им подршку.

Књига изазова која носи Божји благослов

Бог је обећао да ће благословити оне који читају његову реч и размишљају о њој. Сврха ове кратке брошуре је да вам помогне да научите како да приступите Светом писму и да га сами тумачите. Сматрајте ово почетном помоћи — почетном тачком, а не коначним ауторитетом у томе како да читате и разумете Свето писмо. Запамтите, свака врста књижевности има своје јединствене карактеристике. Приступ наведен у наставку функционише уопштено и помоћи ће вам да уживате у читању Божје речи.

Док се усредсређујемо на „упутства“, може нам се лако десити да превидимо важност Божјег деловања у том процесу. Према Ефес-

цима б, реч Божја је мач Духа. Божји Свети Дух делује кроз наше проучавање Речи да нам пружи изазов и да нас промени.

Непрекидно се питајте: „Како треба да живим?“ Проучавање само ради знања је глупост. Да би нас Бог променио морамо да проучавамо. Читање Светог писма је више од пуке академске вежбе; то је позив да упознамо нашег небеског Оца и да постанемо христоликији (више налик Христу).

Увек започните и завршите своје проучавање с молитвом за благослов: замолите Бога да вам отвори срце и ум како бисте га боље упознали и били обликовани у лик његовог Сина кроз проучавање Светог писма.¹

Поглавља и стихови: Изазови

Важно је да схватимо да ознаке поглавља и стихова у Светом писму нису део оригиналних списа. Они су додати касније као корисна референтна алатка за брзо проналажење одређених одељака. Много је лакше пронаћи одломак када имате конкретну референцу попут „Јован 3,16“ уместо: „Пронађите причу у којој Никодим сусреће Исуса током ноћи или пронађите место где Исус каже: 'Јер Бог је тако заволео свет...'"

1. Ефесцима 1,17-19; 3,16-19; Колошанима 1,9-12.

Иако су поглавља и стихови корисни, они су вештачке поделе које понекад могу да изазову забуну. На пример, неки људи имају утисак да стихови могу да стоје сами за себе и да је добар начин читања Светог писма читање само неколико стихова (одједном). Али поједини стихови не стоје одвојено и независно од приче чији су део. Исто тако, поглавље није независно од комплетне светописамске књиге.

Сигурно је да не бисте отворили писмо које вам је послао пријатељ и прочитали само реченицу или две и помислили да сте разумели садржај писма. Желели бисте да прочитате цело писмо. Не бисте прочитали одељак из приручника и помислили да разумете како уређај ради. Ако прочитате кратак део било које књиге, писма или приче, ризикујете да пропустите целу поруку.

Стих нужно не означава читаву мисао. У ствари, многи стихови растављају реченице, тако да ако читате стих сам за себе, можда читате само фразу, а не целу реченицу. На исти начин, иако је већа вероватноћа да ће поглавља да изразе читаву једну мисао, она и даље могу да изгледају произвољно у томе како деле текст. У неким случајевима, имамо поглавља која се нагло завршавају усред реченице или мисли.

Како не читати Свето писмо

Иако је Свето писмо збирка списа, постоје две врсте литературе које нећете наћи у Светом писму: 1) речнике и 2) енциклопедије.

Гледати на стихове као да је Свето писмо речник или енциклопедија сигуран је начин да се разуме погрешно. Ако желите да потражите одломке да видите шта Свето писмо каже о одређеној теми (на пример, о греху), морате да избегавате да прочитате само реченицу или две и помислите да знате шта Свето писмо учи о тој теми. Читајте у контексту.

Седам доступних алата

Свето писмо је записано у другачијем времену и култури. Користите што више доступних алата када покушавате да разумете његово значење.

1. Други списи у Светом писму истог аутора

Прво, када читате одређеног Духом надарнутог аутора (на пример, апостола Јована), корисно је да прочитате и друге текстове које је написао (Јован, 1-3 посланица Јованова и Откривење). Обратите пажњу на то како он користи одређене речи. На пример, у Јовану 1,1 он се позива на „Реч“ (грчки – Логос). Јован ово користи на веома специфичан начин који

је њему својствен. Када апостол Павле говори о „логосу“, он нужно не мисли на исту идеју као Јован. Јован говори о „Речи која је постала тело“² односно о Исусу. Дакле, када наиђете на збуњујуће изразе, покушајте да утврдите да ли постоје други списи ове особе у Светом писму и видите како он користи те исте изразе у другом контексту. Ово може да вам помогне у разумевању.

2. Референце на друге књиге Светог писма

Понекад ће се светописамски писац позвати на неки други спис. Павле може да наведе одломке из књига пророка Исаије или из Изласка.³ Пажљиво прочитајте те одломке да видите да ли они донекле осветљавају оно што говори апостол Павле.⁴

3. Други древни извори

Постоје и други списи који се помињу у Светом писму или су написани у истом временском периоду. Иако ови списи можда нису меродавни, могу нам помоћи да разумемо општи културни контекст. Књиге као што су

2. Видите Јован 1,1-14.

3. У српским преводима се књига Излазак често зове и Друга књига Мојсијева.

4. Пример: Апостол Павле у Посланици Римљанима цитира одељке из Књиге пророка Исаије, а аутор Посланице Јеврејима се у великој мери ослања на Књигу левитску или Трећу књигу Мојсијева.

Јеврејски ратови Јосифа Флавија, Филонови списи, четири књиге Макавејцима и други списи из истог временског периода могу да нам пруже боље разумевање културе.

4. Други преводи Светог писма

Ако имате довољно среће да имате на располагању више од једног превода Светог писма (на пример, Даничић-Караџић, Комисије Светог архијерејског синода СПЦ, Нови српски превод, Савремени српски превод, Милин - Чарнић и сл), искористите их. Прочитајте најсавременији превод или превод на вашем матерњем дијалекту ради лакшег разумевања светописамског текста. Међутим, имајте другу верзију у близини да бисте видели како још другачије може да се преведе одломак.

5. Референтне књиге

Библијски речници и енциклопедије могу да буду од велике помоћи, посебно ако не разумете одређени појам. На пример, можете да читате о „узвишицама“ или „ћурлинама“ или о „Молоху“. Дobar библијски речник ће вам помоћи да откријете шта значе ови изрази и фразе. Такође, библијски приручници су добар извор. Они дају општи опис сваке књиге Светог писма и основне информације о свакој књизи (ко ју је написао, коме

је написана, датум писања, белешке о култури, итд.). Још један добар извор је књига Мајкла Армура *Водич кроз Свећо њисмо за њочешнике* у издању Удружења Иконос.

Користите овај QR код за преузимање бесплатног примерка
Водича кроз Свећо њисмо за њочешнике.

6. Библичари

Неки људи су посветили своје животе разумевању старе – древне књижевности. Можда су проучавали старе језике на којима је записано Свето писмо (хебрејски, арамејски и грчки) и могу да донесу нове увиде у списе аутора. Уопштено, овакве књиге се називају библијским коментарима. Међутим, важно је да будемо опрезни када читамо коментаре. Као први корак, прочитајте увод у књигу. Избегавајте да читате коментаре стих по стих на одређене одељке све док не следите кораке које предложимо у овој брошури. Коментари су корисни — али ако их прочитате пре него што прочитате Свето писмо, можда ћете препустити аутору коментара да размишља уместо вас.⁵

5. Такође запамтите да не постоје савршени људи. Сви ми имамо своје предрасуде; чак и библичари могу да буду пристрасни.

7. Отворени разговори

Можда бисте желели да окупите групу пријатеља да проучавају одређену књигу Светог писма. Када људи читају своје Свето писмо насамо, а затим се окупе да саопште оно што су открили, разговор може да буде од помоћи. Свако од нас има другачију перспективу која може да допринесе разумевању групе. Покушајте да останете отворени за нове информације и виђења која можда раније нисте имали.

Остала разматрања

Већина светописамских књига написана је да би се позабавила неким догађајем, ситуацијом или проблемом. Аутор пише одређеној групи људи о одређеној ситуацији која се дешава у њиховим животима. Важно је да се стално питате: „О чему је овај писац писао? Како је његова оригинална публика разумела овај текст?“

Запамтите, ови документи су стари хиљадама година. Преведени су са старих језика и написани људима који су живели у културама које су биле различите од наше. Не би требало само да читате текст и мислите да је значење очигледно. Увек приступајте тексту у духу молитвене понизности и спремности на промену мишљења. Што више научимо о извор-

ним културама и језицима, то ћемо боље да будемо опремљени да разумемо текст.

Предлози који се налазе у наставку ће вам помоћи да дођете до општег разумевања текста. Само запамтите да будете отвореног срца и ума. Посебно будите отворени за нова разумевања како ваше знање расте.

Почнимо.

Читање Светог писма

Даље је описан једноставан и успешан приступ читању текста.

Прво изаберите књигу коју желите да читате

Користећи Свето писмо на савременом језику, почните или причама или кратким писмима — посланицама који се налазе у Новом завету. Многи људи воле да почну еванђељем као што је Еванђеље по Марку, које је кратко. Други ће можда да изаберу кратку посланицу попут Посланице Филипљанима или Јаковљеве.

У сврху ове вежбе, употребимо Посланицу Јаковљеву као пример.

Прва седмица: Читајте Посланицу Јаковљеву од почетка до краја сваког дана. То ће вам одузети само 10 до 15 минута дневно. Не бавите се неким чудним појмовима или нера-

зумљивим речима. Само читајте књигу док не почнете да осећате да сте је упознали.

Последња два дана седмице почните питањима: 1) шта примећујем? 2) шта ме збуњује? 3) шта ме мучи? и 4) шта ме изазива? Запишите своје коментаре и питања у свеску.

Друга седмица: Почните поново да читате Посланицу Јаковљеву сваког дана. Првог дана друге седмице обратите пажњу на први и последњи део књиге – можда на првих 10-15 стихова и последњих 10-15 стихова. Уверите се да одломак који читате формира потпуну мисао која може да стоји сама за себе (препоручио бих 1,1-12 и 5,7-20).

Запитајте се да ли постоје неке заједничке теме између првог и последњег дела књиге? Које су? Запишите их.

Такође се питајте: *Шта је главна тема ове књиге? Шта аутор покушава да поручи својим читаоцима?*

Другог дана читања погледајте да ли можете да пронађете теме које сте открили у остатку књиге.

До краја седмице прочитајте један одељак (можда поглавље или краћи део) и запитајте се:

1. Како се овај одељак односи на тему(е) коју сам открио?
2. Шта аутор поручује својим читаоцима?

3. Које ставове, поступке или изазове аутор поставља својим читаоцима?
4. Шта изгледа другачије/слично између онога што ови читаоци доживљавају и онога што ја доживљавам у свом животу?
5. Да ли постоје изазови, ставови или радње које аутор даје и који одговарају ситуацији у којој сам?
6. Како могу да одговорим на ове изазове/радње/ставове?

Разговарајте о књизи са пријатељима

Док читате ову књигу, разговарајте о томе шта проучавате са другима који проучавају исту књигу. Овоме се може приступити на неколико начина.

Двонедељно или једном месечно: Можете да позовете групу пријатеља да следе горе наведено вежбање и да се сваке две седмице или једном месечно окупљате да бисте разговарали о оном што сте открили док сте читали светописамску књигу. Разговарајте о књизи као целини. Очигледно, ово би био подужи разговор.

Седмично: Ако желите да приступите седмичном групном састанку, онда (у случају Посланице Јаковљеве) разговарајте о одломку (10-15 стихова, али будите сигурни да је одломак потпуна мисао или део). Ово

може да траје десет до дванаест седмица. Запамтите, поглавља су **вештачке** поделе које нису део оригиналног текста. Након сталног читања, биће вам пријатно да поделите књигу на делове који вама изгледају као потпуне мисаоне целине.

За коју год опцију да се одлучите, организујте заједничко време како бисте разговарали о књизи и пронашли одговоре на ова питања:

1. Шта вам овај одломак говори? Шта је вама лично значајно? (Шта вам се свидело?)
2. Шта вам је у овој књизи засметало, а шта вас је узнемирило или можда збунило? (Шта вам се није допало о ономе што пише?)
3. Како се овај одељак уклапа у остатак књиге?
4. Шта вам ова књига говори о Богу?
5. Шта вам ова књига говори о људима?
6. Ако Бог говори кроз ову књигу, шта мислите да вас позива да урадите?⁶

Током времена које сте посветили читању Светог писма, наставите да читате целу књигу, од почетка до краја. Можда ћете открити да сте запамтили (меморисали или научили напамет) књигу. То уопште није лоша ствар!

6. Користан начин да поставите ово питање ако имате неверујуће који проучавају са вама је следећи: Ако постоји Бог и ако он говори кроз овај текст, шта говори? Ово омогућава чак и атеистима да учествују — и да се притом могу наћи осведочени. На крају крајева, реч Божја је мач (или оруђе) Духа.

Читајте друге књиге Светог писма

Овај општи преглед је користан и за друге књиге у Светом писму. Међутим, запамтите да Свето писмо није само једна литерарна врста. Свето писмо је библиотека састављена од закона, поезије, прича, проповеди и личних писама. Свака од њих је посебна врста литературе којој треба приступити на одговарајући начин. На пример, Псалми су збирка песама — а не писмо или нарација. Дакле, свака песма стоји за себе.⁷ Описани метод се мора прилагодити када проучавамо Псалме.

Ако одлучите да проучавате књиге попут Еванђеља по Марку, можете да користите сличан приступ као што је наведено раније. Марко и друга еванђеља, као и посланице, написани су због одређеног проблема. Читајте књигу од почетка до краја што чешће можете. Иако ће за читање Еванђеља по Марку бити потребно више времена, читаћете га као и сваку другу књигу. Читајући га поново и изнова, почећете да га видите као целину, а не као групу независних прича које немају никакве везе једна с другом. Као алтернативу, Марка можете да поделите на четири или пет делова. Читајте један одељак дневно, узастопно, док не прочитате целу књигу. Читајте је као и било коју

7. Псалме не називамо „поглављима“. Не постоји „Псалам, 1. поглавље“. Замислите песмарицу: не бисте рекли „Песма 25. поглавље“ — већ „Песма 25.“ Исто је и са Псалмима.

другу књигу. Након што га прочитате, прочитајте је поново. Наравно, ово ће потрајати.

У причи, аутор можда жели да његови читаоци виде или препознају себе у појединцима који су описани. Да ли наши ставови одражавају ставове ученика? Да ли видимо себе у овим причама? Где? Да ли нас аутор изазива да размишљамо другачије или да се понашамо на одређени начин? Шта ова књига говори о Исусу и о Богу? Шта ова књига каже о слеђењу Исуса Христа? Да ли ова књига говори нешто о нама?

Коришћење сличног приступа када читамо посланице (писма) може да буде од помоћи:

1. Прочитајте причу неколико пута.
2. Погледајте почетак и крај књиге. Које су заједничке теме и како се могу пратити кроз читаву књигу?
3. Шта аутор поручује изворним читаоцима? На шта покушава да им укаже?

Посебна напомена о структури новозаветних посланица

Већина сваке писмене културе следи форму за писање писама. Исто је важило и за први век. Писма написана током тог периода имала су тенденцију да прате врло специфичну структуру. У старогрчком, постоје четири врсте писама у распону од веома формалних до веома неформалних. Посланице у

Новом завету прате структуру веома неформалних писама. Ево општег нацрта писма:

*Име ауџора, коауџора и/или секретара
који њише њисмо које дикџира ауџор
Име(на) њрималаца
Молиџва/захваљивање
Позадина жалбе
Аџел („Позивам, њрекљњем, аџелујем...“)
Уџозорење
Завршни њоздрав*

Уопштено говорећи, апел је централна тачка писма. Све што је довело до жалбе је суштинска позадина саме жалбе. Ево неколико примера главног разлога за бригу/жалбу:

Римљанима 12,1.2 – *Заџо вас закљњем, браћо, милосрђем Божијим, да њринесеџе себе Боју као живу жрџву, њосвеђену и бојуојодну, да џо буде ваша духовна служба Боју.*

1. Коринћанима 1,10 – *Молим вас, браћо, у име нашеј Госџода Исуса Хрисџа, да сви исџо џовориџе и да не буде њоделе међу вама, неџо будиџе њоџџуно сједињени исџим разумом и исџим мишљењем.*

Ефесцима 4,1 – *Заџо вас молим, ја, сужањ ради Госџода, да живиџе досџојно њозива на који сџе њозвани.*

1. Петрова 2,11.12 – *Вољени, молим вас да се као сџранци и дошљаци у овом свеџу клониџе џелесних жеља које се боре њроџив*

душе. Владајџе се узорно међу мно҃обошцима, да би, ѿошџо вас оѿшџују као злочинце, видели ваша добра дела, џе ѿрославили Боѿа на дан њеѿовоѿ доласка.

Молитве углавном одражавају бригу аутора. Обратите посебну пажњу на садржај молитве — она даје информације које се односе на централну тему књиге.

Иако савремена писма имају тенденцију да прате одређени облик, увек постоје варијације. Не одлучују се сви да прате типичан нацрт писма. Исто се може рећи и за писма писана у првом веку. Не би требало да нас изненади ако откријемо да све новозаветне посланице не прате тачно овај нацрт (на пример, Јаков не користи апел „Позивам...“).

Покушајте са овим новозаветним књигама

Испод се налази распоред читања неколико књига Новог завета. Препоручујем вам да почнете Новим заветом како бисте себи олакшали ову врсту проучавања Светог писма. Посветите месец или два свакој књизи. Читајте једну књигу сваког дана у периоду од неколико седмица.

Почните кратким књигама, а затим пређите на еванђеља попут Марка, Матеја, Јована итд.

Јаков → Филипљанима → Ефесцима
→ Филемон → Марко → 1. Петрова →

Јован → 1. Јованова → 2. Јованова →
3. Јованова → Јудина

Пређите на теже текстове

Када будете постали вештији, надамо се да ћете пожелети да читате и учите још више.

Прочитајте Луку и Дела (ова два списка су као двотомно дело) и забележите теме које повезују ове две књиге. Пратите процедуру за једну по једну књигу. Такође ћете видети понављајуће теме из Луке у Делима апостолским.

Затим пређите на Стари завет и прочитајте Постање, па Излазак.

Коначни благослов

Читање и разумевање Светог писма може да буде изазов, али то је изазов који доноси обилне Божје благослове и радост.

У читавом Светом писму видимо благослове изречене онима који слушају читање речи и онима који размишљају о Светом писму.⁸ Али запамтите, циљ није само читање или слушање Божје речи. Реч нас изазива да се сусретнемо са Речју (Исусом) и да се из нашег сусрета са Исусом који даље траје променимо наша срца, ум и понашање.⁹

Дакле — нека вас Бог обилно благослови док читате, проучавате и размишљате о

8. Исус Навин 1,1-8; Псалам 119; Откривење 1,3.

9. Јован 1,1.14; Матеј 7, 24-27; Јаков 1,19-27.

његовој писаној речи. Нека вам истраживања Божјег срца причине радост и послуже да упознате благодатну доброту Очеу.

Немојте да читате само да бисте разумели, већ да живите свој живот у потчињености Божјој поруци.

Сретните се с Духом док вам кроз свој „мач“ открива Исусов — Месијин ум, и тако се преобразите у Исусову слику.